

Kaaskiri

Eelmisel aastal tutvustatud Education at a Glance¹ rahvusvahelise uuringu järgi on võrdlusalustest riikidest Eesti õpetajaskond kõige vanem - 54% Eesti õpetajatest on vanemad kui 50 aastat. Sealjuures on 2019. aasta lõpus avaldatud PISA 2018² uuringu järgi Eesti õpilased oma oskuste ja teadmiste poolest Euroopa parimad. Õpilaste eesrindlike saavutuste kiuste ja vananeva õpetajaskonna asendamiseks on meil üha rohkemad uued õpetajad ilma nõutava kvalifikatsioonita ning selle olulisimaks põhjuseks on konkurentsivõimetu töötasu.

Eesti õpetaja on uhkusega magistriharidusega spetsialist. Kõrge kvalifikatsiooninõue on ka üheks põhjuseks, miks Eestis saadav haridus on niivõrd kõrge tasemega. Paraku on õpetajate töötasu oluliselt madalam sama kvalifikatsiooni nõudvate ametikohtade töötasudest. Kõrgharidusega spetsialisti töötasu on Eestis keskmiselt 20% kõrgem kui üldine riigi keskmine töötasu. Õpetaja miinimumtöötasu on käesoleval aastal aga 1315 eurot, mis moodustab kõrgharidusega spetsialistide keskmisest töötasust ainult 73,8%. Õpetajate keskmine töötasu küll ületab õpetajate töötasu alammäära, kuid see keskmine moodustub eelkõige erinevate lisaülesannete täitmisest, milleni noored õpetajad kaugeltki ei küündi (ega peakski). Samas on käesolev aasta alates 2013. aastast esimene, mil õpetajate keskmine töötasu väheneb võrreldes riigi üldise keskmise ja kõrgharidusega töötajate keskmise töötasuga.

Tabel 1. Töötasude võrdlus aastate kaupa

Aasta	Riigi keskmine töötasu (€)	Kõrgharidusega töötajate keskmine töötasu (€)	Õpetaja keskmine töötasu* (€)	Õpetaja keskmine töötasu võrreldes kõrgharidusega töötajate keskmise töötasuga (%)
2018	1314	1577	1380	87,5
2019	1404	1685	1500	89,0
2020	1484	1781	1540	86,5
2021	1560	1872	1540	82,3
2022	1638	1966	1540	78,3
2023	1719	2063	1540	74,6

**riikliku rahastusmudeli alusel*

On oluline, et õpetajate keskmise töötasu kaugenemine riiklikust ja kõrgharidusega töötajate keskmisest töötasust ei jätkuks ega saaks võimulolevale valitsusele omaseks.

¹ OECD (2019), Education at a Glance 2019: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/f8d7880d-en>.

² OECD (2019), PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>.

Paraku sätestab praegu kehtiv riigi eelarvestrateegia³ (RES), et järgnevatel aastatel ei ole oodata õpetajate töötasu tõusu. See tähendab aga omakorda, et kui töötasu ei tõuse järgnevatel 3 aastat, oleme töötasu määradega praktiliselt tagasi aastas 2013. Praeguse RES-i järgi saab aga aastal 2023 kõrgharidusega töötajate keskmine töötasu olema 1/3 võrra suurem kui õpetajatel keskmiselt ehk 50% kõrgem kui õpetaja töötasu miinimum. Selle vältimiseks on väga oluline, et uues RES 2021-2024 viidaks sisse hariduse ja sealt tuleneva riigi jätkusuutlikkuse seisukohalt ainuvõimalikud muudatused õpetajate töötasude konkurentsivõimelisteks tõstmiseks.

Et jõuaksime olukorda, kus õpetajate keskmine töötasu oleks vähemalt võrdne riigi kõrgharidusega spetsialistide töötasuga, tuleb õpetajate töötasu miinimumi tõsta. Seda miinimumi ei tohi tõsta õpetajate keskmise töötasu arvelt nagu tehti käesoleva aasta töötasu tõusu lubadusega, kus töötasu miinimumi tõsteti protsentuaalselt ca kaks korda rohkem kui selleks raha eraldati. Selle skeemi tõttu ei tõusnud paljudel õpetajatel töötasu (vähemalt mitte sellisel määral nagu avalikult räägiti - ehk 5,2%) või muudeti töökohtadel osad lisatööülesanded õpetaja tasustamata tööülesanneteks, mille eest tasumine toimub kohalikele omavalitsustele õpetaja töötasu miinimumile lisaks eraldatud vahenditest (kuni 2019. aastani eraldati selleks 20%, 2020. aastal vaid 17,1%).

Esitame siinkohal kaks alternatiivset võimalust õpetajate töötasu alammäära tõstmiseks järgmistel aastatel.

Tabel 2. Võimalus õpetajate töötasu alammäära tõstmiseks

Aasta	Riigi keskmine töötasu (€)	Õpetaja töötasu alammäär (€)	Õpetaja töötasu alammäär tõus (%)	Kõrgharidusega töötaja keskmine töötasu (€)	Õpetaja keskmine töötasu*	Õpetaja keskm. töötasu võrreldes kõrghar. töötaja keskm. töötasuga (%)	Õpetaja keskmise töötasu tõus (%)
2019	1404	1250	8,7	1685	1500	89	8,7
2020	1484	1315	5,2	1781	1540	86	2,7
2021	1560	1560	18,6	1872	1872	100	21,6
2022	1638	1638	5,0	1966	1966	100	5,0
2023	1719	1719	4,9	2063	2063	100	4,9

*riikliku rahastusmudeli alusel

Tabel 3. Alterantivne võimalus õpetajate töötasu alammäära tõstmiseks

³ Rahandusministeerium (2019), Riigi eelarvestrateegia 2020-20223 ja stabiilsusprogramm 2019, <https://www.rahandusministeerium.ee/et/riigieelarve-ja-majandus/riigi-eelarvestrateegia>

Aasta	Rriigi keskmine töötasu (€)	Õpetaja töötasu alammäär (€)	Õpetaja töötasu alammäära tõus (%)	Kõrgharidusega töötaja keskmine töötasu (€)	Õpetaja keskmine töötasu*	Õpetaja keskmine töötasu võrreldes kõrghar. töötaja keskm. töötasuga (%)	Õpetaja keskmise töötasu tõus (%)
2020	1484	1315	5,2	1781	1540	86	2,7
2021	1560	1447	10	1872	1736	93	13
2022	1638	1577	9	1966	1892	96	9
2023	1719	1719	9	2063	2062	100	9

*riikliku rahastusmudeli alusel

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Reemo Voltri

Esimees

Eesti Haridustöötajate Liit

Eesti Haridustöötajate Liit Masina 22, 10144, Tallinn ehl.org.ee

Registrikood: 80091904 a/a nr. (IBAN) EE091010022009923004 (AS SEB pank) SWIFT: EEUHEE2X